

Crash

สานความเข้าใจ... อยู่ร่วมกันด้วยรักและสันติ

Crash (๒๐๐๕) ผลงานกำกับภาพยนตร์เรื่องแรกของ พอล แฮกเกิส ผู้เขียนบทหนัง Million Dollar Baby (๒๐๐๔) ผลงานกำกับและนำแสดงของ คลินท์ อีสต์วูด (หนัง ๔ รางวัลออสการ์ได้แก่ หนังสยองขวัญ, กำกับ, ดารานำหญิง, ดาราสมทบชาย) สำหรับ Crash พอลเขียนบทร่วมกับบ็อบบี้ มอร์เรสโก แม้ใช้ทุนสร้างเพียง ๖.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ดาราดังหลายคนยินดีมาร่วมแสดง เพราะเห็นคุณค่าของหนัง เช่น แม็ตต์ ดิลลอน, ไรอัน ฟิลลิปเป้, แซนดร้า บูลลิคค, เบรนแดน เฟรเซอร์, ดอน เชียเดิล

เรื่องราวทั้งหมดในหนังเกิดขึ้นใน นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองที่อากาศกำลังดี ไม่หนาวหรือร้อนจนเกินไป (แต่ในหนังบอกว่าหิมะกำลังตก) ทำให้ผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมมาใช้ชีวิตร่วมกัน สหรัฐอเมริกาเองได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ มีโอกาสมากมายสำหรับคนขยัน ซื่อสัตย์อดทน ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ที่เรียกกันว่า American Dream แต่ความแตกต่างหลากหลายของชาติพันธุ์ วัฒนธรรม มุมมองความคิด ถ้าไม่อยู่ด้วยกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน ถ้อยทีถ้อยอาศัย เห็นอกเห็นใจ หาคจุดร่วม สงวนจุดต่าง ก็จะทำให้เกิดความแตกแยกขัดแย้ง จนนำไปสู่ความรุนแรงได้ โดยเฉพาะจากความเข้าใจผิดหรืออคติส่วนตัว คู่ขัดแย้งกันมาเนิ่นนานในสังคมอเมริกันคือ คนผิวขาวกับคนผิวดำ หรือ แอฟริกันอเมริกัน

จนเกิดเหตุสะเทือนขวัญหลายครั้งในประวัติศาสตร์

หนังเรื่องนี้

นอกจากสะท้อนความขัดแย้งระหว่างคนขาวกับคนดำแล้ว ยัง

มีความขัดแย้งระหว่างคนขาวกับคนกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มที่มีบทบาทมากขึ้นทุกทีในสังคมอเมริกัน คือคนเชื้อสาย "ฮิสปานิก" (Hispanic) ที่สื่อสารกันด้วยภาษาสเปน โดยเฉพาะชาวเม็กซิกันที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในอเมริกาจำนวนมาก เพราะพรมแดนด้านใต้ติดกัน และมีคำเรียกเม็กซิกันอเมริกันว่า "ชิคาโน" (Chicano) เมื่อกลับไปดูประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งระหว่างอเมริกากับเม็กซิโกเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่เดิมนครลอสแอนเจลิสเป็นของเม็กซิโกด้วยซ้ำ ชื่อเมืองปัจจุบันก็มาจากภาษาสเปน แต่อเมริกาแย่งชิงมาเป็นของตัวเองตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๘๔๗ นอกจากนี้ก็ยังมีคำเรียกรวมๆ ของประชากรกลุ่มนี้ว่า คนละติน คือผู้ที่มาจากประเทศที่พูดภาษาสเปน, โปรตุเกส, ฝรั่งเศส, อิตาลี

คาแรกเตอร์หลักๆ ในหนัง ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับรถยนต์ ดังเช่น ฉากเปิดเรื่องที่ตำรวจสายลับ แกรทึม (ดอน เชียเดิล) เปรยขึ้นมาว่า ในแอล.เอ. ไม่มีใครสัมผัสกันเพราะเราปิดกันตัวเองอยู่แต่ในโลหะและกระจก (คือรถยนต์ พาหนะจำเป็นสำหรับเมืองใหญ่ทั้งหลาย) หนังสเล่าเรื่องของ ตำรวจสายตรวจ จ่าไรอัน (แม็ตต์ ดิลลอน) กับคู่หูตำรวจรุ่นน้อง แซนสัน (ไรอัน ฟิลลิปเป้) เป็นคนขาวทั้งคู่ ไรอันมีท่าทีเกลียดคนผิวสีอย่างชัดเจน เขากลับแก๊ง คาเมรอน - คริสติน คู่สามี ภรรยา แอฟริกันอเมริกัน (เทอร์เรนซ์ เดมอน ไฮเวิร์ด - แทนนี นิวตัน) เขาระเบิดอารมณ์ใส่เจ้าหน้าที่ประกันสังคมผิวดำที่ไม่ช่วยเหลือพ่อของเขาที่มีปัญหาโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบอย่างดีเท่าที่ควร แต่หลังจากนั้น ขณะปฏิบัติ

หน้าที่ช่วยเหลือนคริสตินที่ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ เขากลับกล้าเสี่ยงชีวิตช่วยเธอ ด้านหนึ่ง...เราเห็นเขาแสดงความห่วงใยกอดคอร้องไห้กับพ่อที่เจ็บปวดทรมานจากโรคภัย คนดูก็ต้องถามตัวเองเหมือนกันว่า เรา

ด่วนตัดสินใจว่า ไรอันว่า เป็นตำรวจแยๆ คนหนึ่งที่เห็นได้บ่อยครั้งในหนังฮอลลีวู้ด..... เร็วเกินไปหรือไม่? แต่กับตำรวจหนุ่มแสนสัน ตัวแทนสำนักที่ดีของคนขาวที่ไม่เหยียดสีผิว ทนไรอันไม่ได้จนต้องไปขอเปลี่ยนคู่หูกับสารวัตรหัวหน้าของเขาที่เป็นคนดำ แต่หนังก็มีฉากที่ทำให้เราเห็นว่า คนดีๆ วันหนึ่งก็อาจทำผิดพลาดได้อย่างไม่ตั้งใจ ด้วยอคติหรือความหวาดระแวงที่ยังฝังรากลึกอยู่ในจิตใจ

ตัวละครอีกคู่ คือ ตำรวจสายสืบ แกรห์ม กับเพื่อนร่วมงานและแฟนสาว เรีย (เจนนิเฟอร์ เอสปอซิโต) เชื้อสายละติน ที่เขาเผลอไปเรียกเธอว่าเป็น เม็กซิกัน จนเธอไม่พอใจต้องย้ายเดือนเขาว่า พ่อเธอมาจากเปอร์โตริโก ส่วนแม่มาจาก เอล ซัลวาดอร์ ทั้งคู่สืบคดีตำรวจผิวขาวยิงตำรวจผิวดำนอกเครื่องแบบขับรถเบนซ์ที่ไม่ใช่ของตัวเอง แต่คดีนี้มีเงื่อนงำมากกว่าที่คิด เมื่อเจอเงินก้อนใหญ่ซุกซ่อนอยู่ในรถด้วย ส่วนชีวิตส่วนตัวของแกรห์ม แม่รบเร้าให้เขาตามหาน้องชายที่ไม่ได้กลับบ้านมาหลายวัน แต่เขาไม่ได้ใส่ใจนัก

อีกคู่ สามี-ภรรยา อัยการเขตแอล.เอ. ผิวขาว ริค (เบรนแดน เฟรเซอร์) กับ จิน (แซนดร้า บูลลิค) ถูกวัยรุ่นผิวดำสองคน ปีเตอร์ และแอนโทนี่ (ลาเรนซ์ เทท - คริส "ลูดาคริส" บริดเจส) จี้เอารถไปซึ่งๆ หน้าจากใจกลางเมืองย่านคนขาว ปีเตอร์คือน้องชายแท้ๆ ของสายสืบแกรห์ม หลังจากนั้นริคตามช่างมาเปลี่ยนกุญแจบ้านใหม่ ช่างคนนั้นชื่อ ดาเนียล (ไมเคิล ฟินา) มีเชื้อสายเม็กซิกัน จินยังหวาดผวากับการถูกปิ่นจ่อหน้าหาว่าช่างคนนี้เป็นพวกแก๊งค์อันธพาล เธอตัดสินใจคนๆ หนึ่งไปก่อนที่จะรู้ว่า แท้ที่จริงเขาเป็นคนเช่นใดกันแน่ (prejudge) โดยดูแค่รูปลักษณ์ภายนอก เพียงเพราะเขามีเชื้อสายเม็กซิกัน ตัดผมสกินเฮด แต่งตัวสวยๆ และมีรอยสัก ก็คิดว่าเขาต้องอยู่ในแก๊งค์อันธพาล แต่

แล้วหนังพาเราไปให้รู้จักความเป็นแฟมิลี่แมนของดาเนียล ที่รักลูกสาวสุดดวงใจ เขามีเรื่องเล่าเกี่ยวกับผ้าคลุมล่องหนที่นางฟ้ามอบให้ตอนห้าขวบ เป็นผ้าที่ป้องกันเขาจากภัยอันตรายทั้งปวง และมอบต่อให้กับลูก แต่ในที่สุดจินก็ซาบซึ้งใจว่าใครเป็นเพื่อนแท้ของเธอกันแน่ เพราะวันที่เธอตกบันไดข้อมเท้าแพลง เธอโทรไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนผิวขาวที่คบกันมานาน กลับถูกปฏิเสธโดยบอกว่ากำลังนวดตัวอยู่ แต่คนที่มาช่วยเธอก็คือ มาเรีย (โยมิ เพอร์รี) แม่บ้านเชื้อสายเม็กซิกัน

ตัวแทนคนเอเชียในหนังคือ อิหร่าน และ เกาหลี รถของหญิงเกาหลีวัยกลางคน คิม ลี (Alexis Rhee) ขนกับรถของสายสืบ แกรห์ม-เรีย หญิงละตินกับเกาหลีสองคนต่างชาติพันธุ์ ลงมาถกเถียงกันด้วยอคติและท่าทีที่เหยียดหยามกัน ส่วน ซอย จิน จู สามีของคิม ลี ถูกรถที่สองวัยรุ่นผิวดำปล้นมาจนได้รับบาดเจ็บทั้งสองเป็นใจแต่ไม่ใช่ฆาตกร ไม่ใจดำปล่อยให้ชายคนนั้นที่พวกเขาเรียกว่า "คนจีน" ตาย พวกเขานำชายเกาหลีมาส่งไว้ที่ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาล และเมื่อแอนโทนี่ย้อนกลับมาขโมยรถตู้ของคนเกาหลี แล้วนำไปขายในอูร์รับซื้อรถที่โจรกรรมมา แต่กลับพบว่าช่างหลังรถมีคนเอเชียลักลอบเข้าเมืองนั่งอยู่เต็ม ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กถูกล่ามโซ่ติดกับรถ คนที่รับซื้อรถยังบอกเลยว่าสงสัยจะเป็น คนไทย หรือไม่ก็ กัมพูชา ถ้านำไปขายจะได้ราคาแพง แล้วแอนโทนี่จะทำอย่างไร ?

ฉากนี้ทำให้นึกถึงเรื่อง Men In Black (๑๙๙๗) หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความหลากหลายของสังคมอเมริกันที่คนหลายชาติพันธุ์ มาอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยเปรียบเทียบว่าผู้อพยพเหมือน มนุษย์ต่างดาวหลายพันธุ์ แฝงกายมาอาศัยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสงบสุข แต่ต้องเคารพกฎกติกาที่ตั้งไว้ เช่น ไม่ให้มนุษย์ทั่วไปรู้ว่าเขามาจากนอกโลก (มนุษย์ต่างดาวหลายพันธุ์ก็มาทำงานให้หน่วยงานลับของรัฐบาลด้วย) ในฉากเปิดเรื่อง ตำรวจเรียกรถตู้

คันหนึ่งให้หยุดและพบว่าหลังรถเต็มไปด้วยคนเม็กซิกัน ลักลอบเข้าเมือง แต่ในบรรดาคนเหล่านั้นมีมนุษย์ต่างดาวที่ปลอมตัวมาในร่างของคนเม็กซิกันด้วย เป็นการเปรียบเทียบ “คนต่างดาว” กับ “มนุษย์ต่างดาว”^๑ คำว่า “Alien” เองก็กินความทั้งสองความหมาย...

ใน Crash ยังมีเรื่องราวของคนอิหร่านที่มีเชื้อสายเปอร์เซีย ถูกเหมารวมว่าเป็นชาวอาหรับ หลังเหตุการณ์ก่อการร้ายครั้งรุนแรงเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ ทำให้อเมริกันบางคนมองคนอาหรับเป็นผู้ก่อการร้ายไปเสียหมด เจ้าของร้านขายของชำชื่อ ฟาร์ฮัด (Shaun Toub) เขาไปซื้อปืนมาไว้ป้องกันตัว แต่ก็ไปทะเลาะกับเจ้าของร้านจนถูกไล่ออกมา ในที่สุดทางร้านขายปืนให้กับลูกสาวของฟาร์ฮัด พร้อมกระสุนอีกหนึ่งกล่องที่ซื้อมาโดยที่ไม่รู้เลยว่าเป็นลูกแบบไหน? เมื่อกลอนประตูที่ร้านเสียหาย ดาเนียลถูกส่งมาซ่อม เขาแนะนำด้วยความหวังดีว่าควรเปลี่ยนประตูทั้งบานดีกว่า เพราะซ่อมไปก็ใช้ไม่ได้ดี แต่ฟาร์ฮัดไม่เชื่อ และได้เถียงกันจนดาเนียลกลับไป ในคืนนั้นเอง มีคนงัดเข้ามาในร้านของเขาและทำลายข้าวของเสียหาย เขาโกรธแค้นมาก นึกว่าเป็นฝีมือของดาเนียล...

ตัวละครในหนังต่างสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การกระทำของคนหนึ่งล้วนส่งผลต่อคนอื่นในสังคม พวกเขาเป็นคนในครอบครัว คนรัก เพื่อน เพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ลูกน้อง ผู้ให้บริการ คนมารับบริการ ฯลฯ ความน่าสนใจของหนังอยู่ที่แต่ละคาแรคเตอร์ ไม่ได้มีมิติเดียว ไม่ได้เป็นพระเอกฮีโร่ ดีไปเสียทุกอย่าง

^๑ อ้างอิงจากงานเขียนของ ประชา สุวิธานนท์ ในหนังสือ รวมบทวิจารณ์ “ล่าเนื้อเถื่อนหนัง”

หรือเป็นผู้ร้ายทำชั่วทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นคนผิวสีใด ชาวดำ เหลือง เม็กซิกัน ละติน อาหรับ เปอร์เซีย... ทุกคนมีด้านสว่างและด้านมืดในตัวอยู่พอๆ กัน แต่หลายครั้งเหตุการณ์เลวร้ายลงเพราะสิ่งที่เรียกว่า “อคติ” ความเกลียดชังรังเกียจชาติพันธุ์อื่น เห็นว่าเขาต่างจากเราทางภาษาและวัฒนธรรม และคิดไปเองว่าเขาด้อยกว่าเรา ทั้งๆ ที่พวกเขามีความเป็นคน มีเลือดเนื้อมีชีวิตเหมือนกัน เมื่อหนังดำเนินเรื่องไป เราไม่อาจคาดเดาได้ว่าตกลงตัวละครคนนี้เป็นอย่างไรกันแน่ แต่แล้วเมื่อทุกอย่างคลี่คลายลง หรือมีเหตุการณ์สำคัญเข้ามากระทบชีวิต ทำให้หลายคนกลับมามีความคิดมุมมองใหม่ กลับตัวกลับใจ ไถ่ถอนโทษ อคติหรือการกระทำที่เคยหลงผิดมองคนอื่นแตกต่างจากเราในแง่ดีขึ้น และเริ่มมีสำนึกแห่งการช่วยเหลือ มองเห็นความเป็นมนุษย์ในทุกคน

Crash เข้าฉายในอเมริกา เมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๐๐๕ ทำรายได้เฉพาะในอเมริกาทั้งสิ้น ๕๔.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หนึ่งเป็นเจ้าของรางวัลออสการ์สามสาขาด้วยกัน ได้แก่ หนึ่งยอดเยี่ยม (Best Picture), บทดั้งเดิมหรือบทที่เขียนสำหรับถ่ายทำหนังไม่ได้ดัดแปลงจากสื่ออื่น (Best Original Screenplay) และลำดับภาพยอดเยี่ยม (Best Editing) เป็นผลรางวัลออสการ์ที่เกิดกระแสถกเถียง บางคนรู้สึกไม่พอใจกรรมการตัดสินออสการ์ในปีนั้น (และพลอยไม่ชอบหนังเรื่อง Crash ไปด้วย) ที่ไม่มอบรางวัลยอดเยี่ยมให้กับ Brokeback Mountain ผลงานของผู้กำกับเชื้อสายไต้หวัน Ang Lee หรือ หลี่ อัน หนึ่งที่เป็นเจ้าของรางวัลบทดัดแปลงและผู้กำกับฯ เพียงเพราะหนังมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของเพศเดียวกัน หรือกรรมการบางคนยังไม่อยากให้หนังยอดเยี่ยมกับหนังที่เป็นฝีมือกำกับของคนเอเชีย ?

กรุงเทพฯ “เมืองเทวดา” และหลายพื้นที่บนผืนแผ่นดินไทย ก็ไม่ต่างจากผู้คนใน แอล.เอ. จากหนังเรื่อง Crash มีคนหลากหลายเชื้อชาติมาอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ข้างๆ บ้านเรา เดินในซอยเดียวกัน นั่งรถเมล์คันเดียวกัน กินข้าวร้านเดียวกัน ดูหนังโรงเดียวกัน ถ้าหากเรายังตั้งหน้าตั้งตาเกลียดชังกันด้วยอคติ แบ่งเขา แบ่งเรา แล้วเราจะอยู่ในสังคมที่มีสันติสุขได้อย่างไร

